

na Kranjskem; popisal Anton Lézar. Pridjan je zemljovid ribniške doline. (Ta spis je tudi posebej natisnjen.)

48. Sporočilo postojnske šole.

49. Letopis normalke v Brežcah: Cerkveno in domače petje.

50. Letopis normalke v Črnomlji: Zgodovina šole.

51. Sporočilo ipavske šole: Besedica starišem po dokončanem šolskem letu; spisal L. Hiti.

52. Velika pratika za leto 1865; vredil dr. Janez Bleiweis.

53. Uzajemna slovnica ali mluvnica slavjanska; 2. in 3. oddelek, spisal Matija Majar.

54. Staroslovenski slovník; 5. zvezek od Fr. Miklošiča.

55. Čas je zlato! Podučna povest za mladost, poslovenjena po Hofmanu.

56. Kozlerjev zemljovid slovenske dežele; drugi popravljeni natis. Priložene ste mu knjižici „Narodopis“ in „Imenik krajev.“

57. Darek pridni mladosti; 3. zvezek, spisal Andr. Praprotnik.

58. Hermanova slika; na svitlo dala mariborska čitavnica.

59. Valenštajnov ostrog; po Fr. Schillerji poslovenil Fr. Cegnar.

60. Izbrane narodne srbske pesmi; priredil Janko Pajk.

61. Pesmi; zložil Simon Jenko, založil J. Giontini.

62. Domači prepír; kratkočasna igra, poslovenil Jak. Zabukovec.

63. Strup; vesela igra, poslov. Luíza Pesjakova.

64. Slomšekove Drobtinice za leto 1864. XVIII. tečaj; izdalo vodstvo lavantinskega semenišča v Mariboru.

65. Sveta brata Ciril i Metod, slavjanska apostola; tisučletni spomin na leto 1863; spisal Matija Majar Ziljski.

66. Jezičnik ali pomenki o slovenskem pisanji; spisal Jož. Marn. 2. leto.

67. Koledar slovenski za leto 1865; tečaj X., sestavil Peter Hicinger, izdala „Matica slovenska.“

68. Liturgika ali sv. obredi pri vnanji božji službi, za gimnazijalno, realno in sploh odrastlo mladost, II. del, spisal A. Lézar.

69. Prestave deželnih zakonskih listov.

70. Molitvene in bukve pobožnega obsežka.

f) V drugih jezikih in slav. narečjih se je spisalo o slovenskih zadevah:

71. Vedodstvi Korutany a Krajina u geograficko-statistickem i historickem přehledu; spisal J. Erben.

72. Paul Jos. Šafařík's Geschichte der südslavischen Literatur. I. Slovenisches und glagolitisches Schriftthum. Herausgegeben von Jos. Jeriček in Prag.

73. Die slovenische Literatur. Eine historische Skizze von Prof. Dr. Klun, 1. und 2. Heft.

74. Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch, von Anton Janežič.

Viditi je iz nazočega pregleda, da nismo zaostali za lanskim letom, ki je bilo posebno rodovitno za naše slovstvo. *) Ako se ozremo na živahno gibanje na narodnem polji v zadnjem času, smemo za prihodnje leto še obilnejšega sadú pričakovati. K temu nas opravičuje rast „Matice slovenske“, ki že hrani čez 8000 gold. premoženja, in pa razcvet slovenskih čitavnic, katerih že imamo štirinajst, med tem, ko jih je bilo lani o sedanjem času samo osem. Delovala bodo domača dru-

štva vsako v svojem področji tako, da bo vzajemna podpora rodila mnogo veselega sadú. Božja pomoč!

V Zagrebu na starega leta dan.

Anton Kos.

Slovenska Matica.

(Iz 7. seje opravilnega oddelka 5. januarja t. l.)

Poleg mnogih reči, ktere se tičejo notranjega Matičinega uradovanja, sklenilo se je to-le: da se g. Vrečku iz Konjic odgovori, da mu je Matica hvaležna, ker je svoji prvi obligaciji za 100 gold. priložil še 10 gold.; da pa opravilni odborov oddelek o družih njegovih nasvetih ne more nič sklepati, ampak da njegov dopis hrani občnemu zboru. — Ukrenilo se je dalje, da le samo tisti družbeniki dobodo „koledar“ in Kozlerjev „zemljovid“, kteri k Matici pristopijo do 4. februarja letos, s kterim se končá prvo Matičino leto. — Potem je bil na vrsti dopis mariborskih Matičinih odbornikov, ki več nasvetov polagajo pred prihodnji občni zbor, kteri naj bi se sklical, ako je mogoče, že pred 4. februarjem letos, in opominjajo, da od kar so pravila potrjena, Matica po njih nima opravilnega oddelka v odboru. Seja sklene, naj se mariborskim gosp. odbornikom odpiše, da se tudi njihovi nasvetje o premembri „Matičinih“ pravil hranijo občnemu zboru, in da se v odgovoru dalje reče, da do zdaj je po prvem občnem zboru samo opravilni oddelek storil vse, kar se je zgodilo v Matičinih rečéh, in da je opravilni oddelek vedno mislil, kar še zdaj misli, da je zakonit, ker ga je postavil prvi zbor osnovalnih odbornikov, in sicer že potlej, ko so potrjena bila pravila, ktera je bilo treba samo še nekoliko malega popraviti; v prvi zbor pa, da so bili povabljeni vsi Matičini odborniki, in kterih ni bilo, tisti so bili dopisali, da se njih misli strinjajo s tem, kar seja sklene; dalje je bilo, opiraje se na mariborski dopis, sklenjeno, da se vsak osnovalni odbornik posebej pismeno prosi, da pové, kdaj bi se po njegovih mislih sklical občni zbor; opravilni oddelek svetuje, naj bi se občni zbor sešel prve dni maja meseca letos, ker bi se to bolj vjemalo s pravili, ktera so zdaj veljavna, pa ker tačas tudi laže v Ljubljano pridejo daljni udje, in ker bode takrat že društvo imelo več udov in novcev, da bode torej mogoče sklepati o važnejših rečéh kakor zdaj. — Bilo je za tem na vrsti pismo g. Petra Kozlerja, v kterem praša, koliko bo trebalo poslati „zemljovidev“ Matici in ki svetuje, kako naj bi Matica popravila njegov „narodopis“, ter ga potem natisnila in svojim udom pridala k zemljovidu. Sklenjeno je bilo, da se opravilni oddelek spodobno zahvali za velikodušni dar g. Petru Kozlerju, in kar se tiče „narodopisa“, da bi opravilni oddelek rad, naj bi se ta njegova želja še obširneje izpolnila s knjigo, ki jo je o koroški in kranjski deželi že izdal prof. Erben v Pragi, ki pa ima neki že v rokopisu tudi izdelane ostale slovenske dežele; ako bi se gosp. profesor poprosil, da dopusti prevod svojih spisov v slovenski jezik, bi bila to zraven Kozlerjevega zemljovida krasna knjiga, v kteri bi se na kratko, pa vendar dosti obširno nahajal geografsko-štatistični in zgodovinski pregled slovenske zemlje. — Potlej je označil gospod dr. Jernej Zupanec, da se je od 1. decembra 1864. leta Matičin imetek pomnožil za 718 gold. 50 krajc. — Sklenilo se je potem, naj se gosp. Blaznik poprosi, da bi Matici poklonil „Novice“ 1863. in 1864. leta, in da bi tudi letošnje društvu dajal; ako se to ne bode moglo zgoditi, da se Matica naroči na „Novice“, ki so pravi arhiv njene zgodovine. — Dalje se je sklenilo, da Matica kupi obligacije ogerske ali hrvaške zemljiške odveze, ki bi

*) Čudno, pa žalibog preresnično je, da izmed vseh teh slovstvenih del „Laibacheri“ z njenimi „Blätter aus Krain“ ni nobeno v roko prišlo, čeravno v eno mer trdi, da ji je za deželne interese mar!

mu več obresti donašali, kakor so hranilničini in bi se tudi glavica pomnožila. — Po tajnikovem poročilu, da je Matica do zdaj 40 zvezkov knjig dobila v dar, zbor naposled ukrene, da se po „Novicah“ razglasijo vsi tisti gospodje, kateri so „Matici“ poklonili knjige, s dostavkom, ktere knjige je kdo podaril. — Radostno se je sprejelo pismo prevzvišenega gospoda škofa Strossmajer-a, v katerem se mecên jugoslavenski s temi besedami zahvaljuje za poslani „Koledar“: „Slavnemu odboru slovenske Matice v Ljubljani! Primiv poslani mi velekrasni Koledarček za leto 1865. leto, što no ga je Slovenska Matica na svetlo dala, ovim na tom daru najtopliju svoju zahvalnost izjavlujem i želim, da domorodni taj zavod, u svakoju struci, narodu slovenskomu plodonosan bude i u njem sve to većma luč prosvjete širi. Primate, gospodo, izraz moga visokoga štovanja, kojim ostajem

Vam srcdem oddan

Strossmajer, škof.“

U Djakovu dne 1. siečnja 1865.

Národní običaji.

Koledva.

Iz Gologorice v Istri. *)

Najprvo zovejo kolejani gospodara po imenu trikrat; kadar jim se oglasi, ga prosijo dopuščenja, da po starej navadi smejo na njegovih poštenih vratih pesem peti Bogu v čast. Pojó pa potem tako:

Bog se rodi Vitleome, ¹⁾
Vitleome tujem dome,
Tujem dome Jud' nem dome;
Kde su gradi Izraelski,
Kde su kuće Davidovske.
Tako gradu ime biše,
Kako sveto pero piše.
Na ravninah Vitleomskih,
Na pašišćah Davidovskih,
Tri ovčice redom pasu,
Tri pastirci na stan stahu; ²⁾
Jedan angel z neba steče,
I pastirom tako reče;
O pastiri, pastirići!
Hod'te, hod'te pohoditi,
Vaše štal'ce ter viditi;
Čete vidit Boga mlada,
Kega j' Deva porodila,
V jasje ga je položila,
Travum mu postiljaše,
Listakon ga nakrivaše.
Petešić mu pripevaše,
Kokošica prestiljaše,
Volak mu stid ³⁾ odganjaše,
Veslak mu se priklanjaše,
Mula mu se narugaše;

Marija ju proklinjaše,
Da poroda neimaše.
Sada skoti ⁴⁾ Boga znaju,
A grešniki ga neznaju.
Kam će grešnik, ter k Mariji.
O Marijo, božja mati!
Daj nam sinka tvog' gledati;
Daj nam z dobrin prebivati,
A sa zlimi nič pečati,
Hvala Bogu i Mariji,
Ki nam daše dobro leto,
Dobro leto, rodno leto;
Stranah vino, poljah žito;
Našeh stranah dobro vino,
Turških stranah gol lozina; ⁵⁾
Našem polju gol pšenica,
Turskem polju ljulj, travulja;
Našem polju snop na snopu
Turskem polju grob na grobu.
Hvala Bogu i Mariji,
Trem božičen, i tren kraljen,
Ki su Bogu darovali
Miron zlaton i tamjanon,
I dvanajstin apostolon;
A trinajsti Sin Marijin.
Amen Isus.

¹⁾ Betlehem. ²⁾ Čeredo varovati. ³⁾ Velik mraz = o-stud-iti, studen, studenec. ⁴⁾ Živina. ⁵⁾ Divji trs.

Dopisi.

V Celoveu 1. jan. * Sinoč je bila v naši čitavnici lepa veselica, da malokdaj taka. Veselja ni bilo konca ne kraja, rekel bi, bilo je kakor v domači hiši med čisto zanimivimi in sorodnimi brati in sestrami. Sploh se tudi mora priznati, da tukajšnja čitavnica čedalje več veljave dobiva in je upanje, da se bo kmali dostojno vkrepila.

Od male Nedelje na Štaj. 1. jan. —ž— Drage „Novice“! želim vam veselo novo leto. Povem vam pa, da tudi pri nas je upati boljšega, ker se ljudstvo čedalje bolj zaveda narodnosti svoje in njenih pravic. Prva in neobhodna potreba je zdaj le, da skrbimo za naše šole in sicer za prave narodne šole. Živa potreba je, da se naše farne ljudske učilnice prestrojijo

na pravo národno podlago. Res je sicer, da imajo že tudi sedanje šole tu in tam lep razcvet in vesel napredek; al to je le samo tam, kjer so učenci marljivi in rodoljubni možje. Kjer pa učenik namesti „Učiteljskega Tovarša“, „Novic“ in drugih časnikov slovenskih v svojih prostih uricah vedno le v „Presse“ in njune pajdašice tišči, ondi imajo tudi šole malo uspeha. Nedavno sem slišal, kako je skrben oče svojemu ukaželnemu otroku, kateri ravno zdaj hodi v 4. normalni razred, razlagal „biblische geschichte.“ Otrok sam pri sebi jecljaje pravi: „zakaj bi se tako mične in ginljive povesti, kakor Tobija itd. ne prestavile popolnoma v slovenski jezik, da bi jih potem lahko razumeli.“ Gotova resnica! Posebno, kar se tiče veroznanstva, je na vsako stran napčno, da bi moral biti katekizem nemški; saj vendar nikamor ne kaže, da bi se zavoljo jezika katekizem učili! Dobro poznam več učencev, kateri so 3., nekteri tudi 4. razred dovršili, al kaj neki zdaj znajo od tega? Nemški jezik toliko umejo kakor jaz ogerskega, slovenski pa toliko, kakor tisti dan, ko so jih stariši prvokrat v šolo poslali; vsa njihova vednost obstoji v tem, da s ptujimi rogljači svoj priimek začrkati znajo! Zatoraj lepo prosimo naše slovenske zastopnike, naj v prvem deželnem zboru se potegnejo za tako važne zadeve, brez kterih narod slovenski ne more naprej. Vsi vkup pa skrbimo, da se prestrojijo ne samo v unanji obliki, ampak v notranjem djanskem življenju ljudske šole. Skrbimo, da bodo prave narodne odgojilnice, in držimo se najkrajše poti, ktera pelje k omiki, — ta pot je po vsem svetu narodni jezik. Zato šole, in šole, in zopet narodne šole, naj bo geslo sedanjega časa. Za učenje drugih jezikov so druge više šole pravo mesto.

Novigrad v Istri 1. jan. — Novo leto nam je res novo bilo. Rahli sneg pobelil nam je naravo, da se mi je dozdevala ko mlada devojka. Novo leto je, si mislim, zakaj bi danes kaj novega ne počel. Ko na pol ud bistriške čitavnice, pravim, danes je tam beseda, zakaj bi ne šel se malo prezračiti, in pogledat, kaj bo tam. Zapovem konjiče napreči, in urno jo šinem po gladki poti proti Harijam. Vožnja je bila dobra do Zalečjih, od tod naprej pa je šlo simo tamo noter do višine, ker je od nalivov cesta celó raztrgana. Si mislim, ko dojdem na višino, bolje bo. Al zmotil sem se; voz je škripal od vednega poskakovanja na slabi cesti. Zdaj še pridem med sotesko kupov, ki na cesti zvrnjeni leže, in ni žive duše, da bi jih razbrcala. Zdaj sem pri enem kraji nagnjen, da bi lahko z glavo pošlatal, kaka je cesta, zdaj me zopet pri drugi strani prizdigne voz in opominja: drži se; če ne rebra in nos so v nevarnosti. Prosim Vas, dragi bratje, za božjo voljo, poravnajte malo cesto zarad svoje živinice, in tudi zavoljo svojega zdravja, da se ne tirate po takem rogljovji. Vse me je bolelo, ko se v ilirsko Bistrico pripeljem. Djal sem sam pri sebi: če bo še „beseda“ tudi taka, novo leto, dobro si me ošlatalo! — V bištriški čitavnici je bilo pri mojem prihodu že vse živo. Podajali so eden družemu listke, da naznanijo možé, kateri naj bi uspešno vladali krmilo čitavnično, te odgojiteljce narodnosti na meji istriški. Izvoljeni so bili veljavni možaki v odbor, kterim se more zaupati, da čitavnica bo dobro napredovala. Zapisal sem si jih, da jih „Novicam“ pošljem; ti so: predsednik visokočastiti gosp. Anton Grašič; odborniki: gg. Tone Jelovšek, Skender Ličan, Polde Murgel, Janez Oblak, Janez Tomšič, Jože stari Valenčič. — Po volitvi začela se je beseda. Ko stopim v dvorano, kaj vidim? Gledišče, krasno napravljeno, ko da bi bil v kakem mestu. Kmali se zagrinjalo odmakne in štirje gospodje so jo tako vrezali, da pri nas, v čiški kamnitni deželi, nisem še